

Metropool Lokaal

Hester van Gent

Het metropolitane landschap wordt grotendeels bevolkt door een veelzijdig palet aan inwoners, wier leven zich veelal binnen een beperkt gebied afspeelt. Hebben deze meer lokaal gebonden inwoners dan geen invloed op de ontwikkeling van een internationaal concurrerend Nederland? Integendeel.

Aan de rand van het Jaarbeursplein te Utrecht staat, sinds een paar jaar, een man koffie en broodjes te verkopen. Zijn onderneming zit in een kist op de fiets. Forenzen die de roltrap afkomen, op weg naar de Jaarbeurs of een ander bedrijf, kopen er koffie of een ontbijt.

Het beeld van deze ondernemer kwam bovendien na lezing van het Inspiratiedocument Metropoolforum 2015. Hierin staan de opgaven beschreven om Nederland internationaal prominenter op de kaart te zetten. De opgaven zijn stuk voor stuk wezenlijke inspanningen om tot een sterk, internationaal concurrerend land door te ontwikkelen: verbeterde bereikbaarheid, concurrentie op internationale schaal, toekomstbestendig beheer en behoud van de metropolitane landschappen, en het benutten van aantrekkelijke vestigingsplaatsfactoren, om er enkele te noemen.

Maar voor wie eigenlijk? Wie merkt straks de magneetwerking van Nederland? Wie of wat voelt zich aangetrokken tot een historische binnenstad of stedelijke voorzieningen? Hebben deze opgaven betrekking op de ondernemer die koffie verkoopt?

Indirect wel. Als Utrecht Centraal in de vaart der globalisering doorgroeit tot openbaar vervoersspil in het internationale treinverkeer, zal dat meer reizigers en dus potentiële koffieklianten trekken. Meer in zijn algemeenheid biedt een sterk, internationaal concurrerend stedelijk gebied kansen voor haar inwoners.

Minder waarschijnlijk is het echter, dat deze inspanningen zich direct richten op de ondernemer. Veeleer zijn internationale bedrijven de doelgroep, evenals de werknemers die vandaag op de Zuidas zitten en morgen in Canary Wharf.

Het gros van de Nederlandse metropoolbewoner maakt hier echter geen deel van uit. Het metropolitane landschap wordt grotendeels bevolkt door een veelzijdig palet aan inwoners, wier leven zich veelal binnen een beperkt gebied afspeelt. Deze bewoners werken niet bij een internationaal bedrijf, maar starten voorzichtig een onderneming. Ze wonen niet in het centrum van Amsterdam, maar leven onafhankelijk in een verzorgingshuis aan de stadsrand.

Hebben deze meer lokaal gebonden inwoners dan geen invloed op de ontwikkeling van een internationaal concurrerend Nederland? Integendeel. Het benutten van de kracht van juist deze groep is een belangrijke opgave op weg naar verdere metropolisering.

De eerste stap tot het benutten van die kracht, is weten wat er speelt. Wie zich buigt over de ruimtelijke opgaven op nationale en internationale schaal, denkt er wellicht niet meteen aan die ene ondernemer te vragen naar zijn wensen. Toch ligt daar juist een kans. Immers, zoals een WTC feitelijk een verzameling bedrijven is, kan een verzameling individuele krachten tot organisme groeien, dat een rol van betekenis speelt op een veel hoger schaalniveau (naast de koffie-

verkoper staat sinds ongeveer een jaar ook een ondernemer die sappen verkoopt. Beiden bieden ze service aan de kosmopoliet). Dat klinkt mooi, maar ook abstract. Laten we aan de hand van twee denklijnen eens nagaan, hoe zo'n organisme zou kunnen werken.

Eén lijn ligt besloten in de behoefte aan natuurbeleving van een groot aantal (rand) stedelingen. Komt het, omdat vele van hen hun wortels in landelijk gebied hebben, of is het meer een oergegeven van de mens zich aangetrokken te voelen tot 'groen'? Hoe dan ook komt deze, haast bucolische, neiging tot uitdrukking in trends die zich elk op hun eigen manier tot groen verhouden. Van wachtlijsten voor volkstuinen, tot het houden van kippen op het dak. Van de restauranthouder die een stuk grond pacht om lokale producten te serveren, tot de stijgende populariteit van de apicultuur.

Wat, als in deze rijkdom aan activiteiten een schifting te maken valt tussen tijdelijke bevestigingen en bevestigende initiatieven? Dan zou de laatste categorie gebundeld kunnen worden in corporaties voor landbeheer. Deze corporaties kunnen het metropolitane landschap opnieuw in cultuur brengen. Wellicht ligt hier de sleutel tot het duurzaam onderhouden van (delen van) de metropolitane landschappen.

Een andere denkrichting komt uit het portfolio van onderzoeksbureau EU:UE. Het bureau deed onderzoek naar de groeiende vergrijzing in China, dat in 2030 het meest vergrijzde land ter wereld zal zijn. In hun voorstel "Aging CBD's" combineert het bureau ouderenhuisvesting met een nieuw te bouwen Central Business District (CBD) voor de stad Nanjing. Hiermee beoogt het bureau twee vliegen in één klap te slaan: enerzijds wil het ouderen kennis laten houden van hedendaagse technologie; anderzijds kan deze doelgroep haar kennis en ervaring uitwisselen met andere generaties. Het concept omschrijft een CBD als '...hub voor informatie, technologie en uitwisseling tussen verschillende generaties.' Het betekent een verrijking van een relatief monofunctioneel principe als een CBD.

Zowel de groene corporatie als Aging CBD's geven aan, dat lokaal georiënteerde inwoners vanuit de marge een belangrijke rol kunnen spelen in metropoolvorming. De eerste doet dat door krachten te bundelen tot grootschalig organisme. De andere denkrichting laat zien dat, hoewel wellicht niet één op één toepasbaar in Nederland, het leggen van strategische verbanden kan zorgen voor integratie van doelgroepen en functies, een belangrijke voorwaarde voor stedelijkheid.

Willen soortgelijke ontwikkelingen tot stand komen, dan zijn het signaleren van de krachten van de lokale metropoolbewoner en het scheppen van ruimte om die krachten tot concrete projecten te maken, wezenlijke opgaven voor het metropolitane klimaat van Nederland.

Over CBD's gesproken: als de plannen doorgaan, staat er binnen een paar jaar een gloednieuw gebouw op het Jaarbeursplein van Utrecht: het WTC. Een fysieke en programmatische toevoeging aan de internationale knooppuntontwikkeling van Utrecht. Hopelijk staat de ondernemer er dan ook nog, met zijn koffie. Om vanuit de marge een essentiële bijdrage te leveren aan de metropoolvorming van Nederland.

Hester van Gent is stedenbouwkundige en zelfstandig schrijver. Ze studeerde Stedenbouw aan de TU Delft. Daarnaast volgde ze de postacademische opleiding Wetenschapsjournalistiek aan de Hogeschool Utrecht en de masterclass Architectuurkritiek van het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Ze schrijft journalistieke stukken, essays en recensies over stedenbouw, architectuur en landschap.